

PAPER DETAILS

TITLE: KADIN SORUNLARI VE SOSYAL HIZMET DERSİNİN SOSYAL HIZMET
ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISINA ETKİSİ

AUTHORS: Melike Yalçın

PAGES: 111-128

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4214137>

Yalçın, M. (2024). Kadın sorunları ve sosyal hizmet dersinin sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 5 (2), 111-128. [doi: 10.61861/spshcd.1550033](https://doi.org/10.61861/spshcd.1550033)

ARAŞTIRMA | RESEARCH

Başvuru: 14/09/2024

Kabul: 31/12/2024

KADIN SORUNLARI VE SOSYAL HİZMET DERSİNİN SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISINA ETKİSİ

The Effect of Women's Issues and Social Work Course on Social Work Students' Gender Perception

Melike YALÇIN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sandıklı Uygulamalı Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü,
myalcin@aku.edu.tr, [ID 0000-0002-2312-276X](https://orcid.org/0000-0002-2312-276X)

ÖZ

Bu araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde Bahar Döneminde verilen Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet Dersinin sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısına etkisini belirlemek ve bazı değişkenlerle arasındaki ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiş olup, araştırmaya 42 gönüllü öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırma, yarı-deneyssel model çerçevesinde planlanmış, tek grup ön test-son test kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesinde sosyo-demografik bilgi formu ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların öntest ve sontest sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet algısının yüksek olduğu, Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersinin katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı üzerinde farklılığa neden olmadığı tespit edilmiştir. Bu araştırmaya göre cinsiyet ile toplumsal cinsiyet algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta olup, daha önce toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi alma, algılanan akademik başarı düzeyi, aile yapısı ve sosyal sorunlara ilgi düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Toplumsal cinsiyet algısının değişebilirliği göz önünde bulundurulduğunda özellikle erkeklere yönelik bilinçlendirme ve farkındalığa dayalı eğitimlerin nitelik ve nicelik olarak artırılması ve etki analizlerinin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın sorunları ve sosyal hizmet, toplumsal cinsiyet, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

This study was conducted to determine the impact of the Women's Issues and Social Work course, offered during the Spring Semester in the Social Work Department of Afyon Kocatepe University, on social work students' perceptions of gender and to evaluate its relationship with certain variables. A total of 42 voluntary students participated in the research. The study was planned within the framework of a quasi-experimental design, employing a single-group pre-test and post-test model. A socio-demographic information form and the Gender Perception Scale were used to collect the data. The results indicated that participants' gender perceptions were high based on both pre-test and post-test results, and the Women's Issues and Social Work course did not cause any significant change in their gender perceptions. The study found a significant relationship between gender and gender perception; however, no significant relationships were observed between gender

perception and prior gender equality education, perceived academic achievement, family structure, or interest in social issues. Given the malleability of gender perception, it is recommended to increase the quality and quantity of awareness-raising and consciousness-building educational programs, particularly targeting male students, and to conduct impact analyses of these programs.

Keywords: Women's issues and social work, gender, university students

GİRİŞ

eşitsizliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı kadın sorunları konularıyla ilgili bir meslek ve disiplindir. Sosyal hizmet uzmanları toplumsal cinsiyetin diğer sosyal kimlikler ve baskı yapılarıyla ilişkisini göz önünde bulunduran kesişimsel bir yaklaşım çerçevesinde kadın sorunlarına değinmektedir (Mat-hiyazhagan, 2022).

Sosyal hizmet öğrencileri mezuniyetlerinin ardından kadın refahı alanında çalışmaya başlayacaklardır. Sosyal hizmet bölümlerinden mezun olacak üniversite öğrencileri, Türkiye’de Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, sosyal hizmet merkezleri, kadın konukevleri, kadın danışma merkezleri, kadın sivil toplum kuruluşları gibi kurum ve kuruluşlarda doğrudan kadınlar ile çalışabileceklerdir. Bu nedenle hizmet verecekleri kadın müracaatçı grubu göz önüne alındığında sosyal hizmet öğrencilerinin kadın bakış açısına sahip olmaları; toplumsal cinsiyet hakkında farkındalık kazanmaları ve bu alanda nitelikli hizmet sunmaları adına önemlidir. Böylece öğrenciler mezun olduktan sonra toplumsal cinsiyet, kadın sorunları ve sosyal hizmet arasındaki ilişkiyi anlayarak, müracaatçıları için daha etkili, kapsayıcı ve güçlendirici müdahaleler geliştirebilirler. Bu çerçevede bu çalışmada temel olarak sosyal hizmet bölümünde verilen Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersinin öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı üzerindeki etkisi ve bazı değişkenlerle arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI

Toplumsal cinsiyet kısaca, toplum tarafından kadın ve erkekler için uygun görülen davranışlar ve roller olarak tanımlanmaktadır. Bu kavrama göre kadınlar, erkekler, kız çocukları ve oğlan çocuklarının özellikleri ve birbiriyle ilişki ve iletişimleri sosyal olarak inşa edilmiştir. Öte yandan toplumsal cinsiyet kadın ve erkeklerin biyolojik ve fizyolojik özelliklerini ifade eden cinsiyet ile de etkileşim içinde ancak ondan farklıdır (World Health Organization, 2024). Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasında stereotiplerin önemi vardır. Stereotipler bazı grup ya da topluluklar hakkındaki genellemeler olarak kısaca ifade edilebilir. Ataerkil toplumsal yapılarda erkeğin evi geçindirme sorumluluğu kadının ise bakım ve ev işlerini yerine getirmesine dair beklenti bulunmaktadır (Tuna Uysal vd, 2019). Toplumsal rollerin inşasında kadınlara daha çok edilgenlik içeren roller uygun görülürken, erkekler için daha aktif rollerin uygun görüldüğü bilinmektedir (Uzun vd, 2017). Örneğin toplumsal cinsiyet rolleri açısından erkeklerin “lider, güçlü, rekabetçi vb.” özellikleri bulunmakla birlikte, kadınların “hassas, kırılgan, domestik” özelliklerine ilişkin stereotipler yaygındır (Gökmen, 2024).

Toplumsal cinsiyet rolleri toplumdan topluma farklılaşmakla birlikte zaman içinde de değişmektedir (World Health Organization, 2024). Ancak her ne kadar farklılaşan yönleri bulursa da temel olarak

eşitsizlik noktalarında ortak özellikler barındırmaktadır. Öne çıkan en önemli eşitsizliklerden birini ise kadının erkeğin kontrolünde olması oluşturmaktadır. Bununla birlikte toplumsal cinsiyet eşitsizliği beraberinde ayrımcılık ve şiddet gibi sorunları da getirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı olarak erkeklerin şiddet uygulamayı kendilerine bir hak olarak gördüklerinden de bahsedilmektedir (Ay ve Karacan, 2024). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılık pratiklerini aynı zamanda eğitim, sağlık, karar verme mekanizmaları gibi birçok alanda görmek mümkündür. Toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretildiği ve pekiştirildiği yerlerin başında ise ailenin geldiği vurgulanmaktadır (Özaydınlık, 2014; Demir, 2020). Cinsiyete özgü davranış ve ilgiler çok küçük yaştan itibaren oluşmaktadır (Gilchrist ve Zhang, 2024). Bu nedenle ailenin cinsiyetlere özgü stereotiplerin oluşmasında ve sürdürülmesinde önemli bir etkisinin bulunduğu bahsedilebilir. Ailenin dışında söz konusu stereotiplerin yaşam boyunca eğitim, dini inanç, iletişim araçlarıyla da pekiştirildiği aktarılmaktadır (Kılınç vd, 2021).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı olarak ortaya çıkan, toplum ve kültür tarafından şekillendirilen toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümüne göre de kadınlara daha çok hane içerisinde gerçekleştirilen temizlik, bakım, hane içi yeniden üretimle ilgili roller uygun görülürken erkeklere ise daha çok hane dışında bulunacağı, toplumsal kaynaklardan ve fırsatlardan daha çok yararlanabileceği, maddi kazanç elde edebileceği roller uygun görülmektedir (Afrin ve Saifullah, 2024; Gözüm, 2024). Bu durum ise kadınların erkeklere olan bağımlılığını artırmakta, eşitsizliklere neden olmakta ve kadını ikincil konuma hapsetmektedir. Geleneksel toplum yapılarında daha çok görülen söz konusu durum her ne kadar günümüzde değişmeye başlamış ve kadınlar daha çok kamusal alanlarda var olmaya başlamışsa da toplumsal cinsiyet rollerine dayalı bir değişimden söz etmek hemen hemen mümkün olmamaktadır. Bunun nedenlerinden biri kadınların geleneksel rollerinin modern yaşam içerisinde de devam etmesi olarak değerlendirilmektedir. Örneğin çalışan kadınlardan çalışma saatleri dışında kalan zamanlarında da hane içindeki yeniden üretim ve bakım gibi rolleri yerine getirmesi beklenmektedir (Demir, 2020).

Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2006 yılından itibaren hazırlanan ve eğitim, sağlık, siyaset ve ekonomi alanlarındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ortaya koyan Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporuna göre 2024 yılında Türkiye 146 ülke arasında 127. sıradadır. Endeks Göstergelerine ilişkin alan sıralamasında ise Türkiye, Ekonomik Katılım ve Fırsat alanında 133., Eğitim Durumu alanında 90., Sağlık ve Hayatta Kalma alanında 98. ve Siyasi Güçlendirme alanında 114. sıradadır. Söz konusu rapora göre Türkiye ekonomi alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde Avrupa sonuncusudur (World Economic Forum [WEF], 2024). Söz konusu durumdan da anlaşılacağı üzere diğer Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında Türkiye'nin özellikle ekonomik fırsat ve katılım ile siyasi güçlendirme alanlarında daha çok ilerlemeye ihtiyacı bulunmaktadır. Kadınların eğitim seviyesinin yükseltilmesi, çeşitli alanlarda güçlenmeleri ile ayrımcılık içeren toplumsal cinsiyet stereotipleriyle mücadele edilmesi bu noktada önemli görülmektedir (Üstgörül vd, 2020).

Toplumsal cinsiyet rollerinin öğrenilmesi ve toplumsal cinsiyet algısının oluşmasında sosyalleşmenin ve sosyal öğrenmenin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Söz konusu öğrenme ve algı sürecinde ise

öznelliğe dayalı bilinç ve duyguların etkili olduğu belirtilmektedir (Sezgin, 2023). Öte yandan, toplumsal cinsiyete yönelik stereotipik davranış inançları, öğrenme süreci içerisinde derinleşmektedir. Cinsiyetlere özgü rol ve davranış inançları aynı zamanda algıları da şekillendirmektedir (Gilchrist ve Zhang, 2024). Kadın ve erkeklere ilişkin toplumsal cinsiyete dair algılar, idealize edilen beklentileri içerdiğinden, kadınlar üzerinde zaman zaman beklentileri karşılayamama düşüncesine neden olmaktadır (Kılınç vd, 2021). Toplumsal cinsiyet normları ataerkil yapının etkisiyle birlikte sosyal etkileşimler yoluyla pekiştirilmektedir (Roberts, 2019).

Bireylerin sosyalleşme süreçlerinde üniversitelerin önemli bir rolü bulunmakla birlikte toplumsal cinsiyet algısının oluşması ve algının şekillenmesinde de üniversite eğitimi önemlidir. Toplumsal cinsiyet algısı stereotipik kadınlık ve erkeklik rolleri çerçevesinde önyargı ve ayrımcılık içerebilmekte ve bireylerin günlük yaşam pratiklerinde de eşitsiz tutum ve davranışlara yol açabilmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı algı ve anlayışların tespit edilerek bunların başta eğitim yoluyla değiştirilmesi önem taşımaktadır. Üniversite öğrencileri toplumun büyük bir kesimini oluşturmaktadır (Sezgin, 2023). Özellikle sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin doğası gereği ve yaşamsal deneyimleri açısından toplumsal cinsiyet algısının çarpan etkisi oluşturarak toplumdaki daha geniş kesimlere etki edeceği değerlendirilmektedir.

TOPLUMSAL CİNSİYET, KADIN SORUNLARI VE SOSYAL HİZMET

Kadın refahı, sosyal hizmet mesleğinin dahil olduğu önemli alanlardan biridir. Sosyal hizmet müraaatçılarının büyük bir kısmını kadınlar oluşturmaktadır. Yine kadınlar sosyal hizmetin bir meslek olarak kurulmasında önemli rol oynamışlardır. Bu nedenle sosyal hizmet eğitiminde kadın sorunları ve bu sorunların temelini oluşturan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin kavranması önemli bir yerde durmaktadır. Sosyal hizmette toplumsal cinsiyet eğitimi sosyal hizmet öğrencilerinin söz konusu kavramı içselleştirmesi, kadınlar, erkekler ve aralarındaki ilişkilerin toplumsal olarak nasıl inşa edildiğini kavramaları açısından önemlidir (Anand, 2008).

Toplumsal cinsiyet, kadın sorunları ve sosyal hizmet arasındaki karşılıklı ilişki önemlidir. Sosyal hizmet uzmanları mesleki uygulamalarında yapısal eşitsizlikler, tarihsel olarak süregelen baskı, ayrımcılık, sosyal dışlanma, güç dinamikleri de dahil olmak üzere karmaşık ve çok yönlü sorunlarla mücadele etmektedirler (Mathiyazhagan, 2022). Sosyal hizmet uzmanları, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadınların kaynaklara erişimi, güç dinamikleri ve diğer alanlardaki sorunlara nasıl neden olduğuna dair bir anlayışa sahip olmalıdırlar (Kiboro vd, 2014).

Sosyal hizmet için öncelikli konu, sosyal eşitsizlikler kapsamında cinsiyetler arasındaki eşitsizlikleri yeniden üreten mekanizmaları anlamaktır. Kadınlarla ilgili toplumsal söylem daha çok duygu ve mantık, özel alan ve kamusal alan arasındaki farklılıklara ilişkin ikili bir anlayış çerçevesinde tartışılmaktadır (Hicks, 2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı sorunlar sosyal hizmet mesleğinin merkezinde yer almaktadır. Sosyal hizmet; sosyal değişimi, insan ilişkilerinde sorun çözmeyi ve refahı artırmak için insanların güçlendirilmesini ve özgürleştirilmesini teşvik eder. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanları toplumdaki dezavantajlı gruplarla çalışmaktadır. Bu kapsamda sosyal hizmet uygulama alanlarından

kadın refahı alanı öne çıkmaktadır. Sosyal hizmette kadın merkezli uygulamada ise daha çok kadın olmak, erkeklerle ilişkiler, çocuk ve aile içinde kadının konumu, istihdam vb. alanlarda toplumsal cinsiyet eşitsizliği sonucu meydana gelen sorunlar çerçevesinde değişim oluşturmaya çalışılır (Scourfield, 2002).

Son 5 yıla ilişkin yapılan literatür değerlendirmesinde, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarına yönelik Türkiye’de pek çok çalışmanın yapılmış olduğu görülmektedir. Söz konusu çalışmalar üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyo-demografik özellikleriyle birlikte akademik başarı algısı, kendilik algısı, saldırganlık, kariyer kararsızlığı, duygu düzenleme, cinsel tutum, toplumsal cinsiyet tutumu, toplumsal cinsiyet rolleri, spiritüel iyi oluş, çatışma ve şiddet farkındalığı, özyeterlilik düzeyi, flört şiddetine yönelik tutum, kadınların çalışmasına yönelik tutum, farklılıklara saygı, dijital flört şiddeti ve internet bağımlılığı, adil dünya inancı, algılanan ebeveyn kabul-red düzeyi, lezbiyen ve geylere yönelik tutum, aile planlamasına yönelik tutum, feminist kimlik gelişimi, teknoloji kullanımı, cinsiyetçi kelime kullanma sıklığı ile ilişkiler çerçevesinde incelenmiştir (Akçay ve Başer, 2018; Çıtak Bilgin, 2019, Özpuat ve Özvarış, 2019; Sumbas ve Erdemir, 2019; Tuna Uysal vd, 2019; Demir, 2020; Özcan vd, 2020; Üstgörül vd, 2020; Gencer vd, 2021; Ertuğrul Yaşar ve Zorluoğlu, 2021; Kılınç vd, 2021; Cingil, 2022; Korkmaz ve Özbesler, 2021; Kaya vd, 2022; Kaplan ve Öztürk, 2022; Sarı, 2022; Demirkoparan ve Beydağ, 2023; Yutulmaz, 2022; Gençtürk, 2023; Set ve Epli, 2023; Demirel ve Pekasıl, 2024).

Kadın sorunlarına ilişkin konuları içeren eğitimlerin hem lise hem de üniversite düzeyindeki öğrencilerin kendi yaşam pratiklerinde farklılıklar oluşturduğuna değinen çalışmalar bulunmaktadır (Howe, 1985). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada kadın çalışmaları dersinin toplumsal cinsiyete ilişkin öğrencilerin anlayış ve davranış değişikliği oluşturmasında etkisinin bulunduğu ortaya çıkarılmıştır. Kadın çalışmaları dersine katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet açısından yeni rol ve davranış geliştirmede daha istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Stake ve Rose, 1994). Bu araştırma ise sosyal hizmet öğrencilerinin kadın bakış açısını geliştirmeleri ve toplumsal cinsiyet farkındalığı kazanmalarının, mezuniyet sonrasında kadın refahı alanında daha nitelikli ve etkili hizmet sunmaları açısından önemini vurgulamaktadır. Sosyal hizmet bölümü mezunlarının kadın konukları, kadın danışma merkezleri ve ilgili diğer kuruluşlarda kadınlarla doğrudan çalışacakları göz önüne alındığında, bu farkındalığın toplumdaki kadın sorunlarına yönelik güçlendirici ve kapsayıcı müdahaleler geliştirme kapasitelerine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümü üçüncü sınıfında zorunlu ders statüsünde verilen Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersinin, dersi alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Her ne kadar farklı bölümlerde verilen toplumsal cinsiyet eğitimlerinin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar bulunsun da bu araştırmanın farklılaşan yönünü sosyal hizmet bölümü öğrencilerine verilen toplumsal cinsiyet eğitiminin hem öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı hem de bazı sosyodemografik özellikleriyle ilişkisi kapsamında yapılan değerlendirme oluşturmaktadır. Araştırmanın soruları aşağıdaki gibidir.

1- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?

- 2- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi cinsiyete göre sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?
- 3- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi daha önce toplumsal cinsiyet konusunda eğitim alma durumuna göre sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?
- 4- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi algılanan akademik başarı durumuna göre sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?
- 5- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi en uzun yaşanan yere göre sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?
- 6- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi aile yapısına göre sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?
- 7- Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi sosyal sorunlara ilgi düzeyine göre sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili midir?

YÖNTEM

Araştırmada yarı-deneyssel model tek grup ön test-son test kullanılmıştır. Bu modelde bir gruba bağımsız değişken uygulanarak hem işlem öncesinde hem de sonrasında ölçüm alınmaktadır ve ölçüm sonuçları arasındaki fark değerlendirilmektedir (Creswell, 2012; Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmada örneklem yöntemine gidilmemiştir. Çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 2023-2024 Bahar Dönemi üçüncü sınıfında zorunlu ders statüsünde verilen Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersini alan 42 gönüllü öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların bazı sosyodemografik özellikleri

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	35	83.3
Erkek	7	16.7
Birlikte yaşadığı kişi		
Yalnız	2	4.8
Çekirdek aile	37	88.1
Ebeveynlerden biri	1	2.4
Arkadaş	2	4.8
En uzun ikamet edilen yer		
Büyükşehir	14	33.3
Şehir	14	33.3
İlçe	10	23.8

Köy	4	9.5
Aile yapısı		
Çekirdek aile	35	83.3
Geniş aile	6	14.3
Parçalanmış aile	1	2.4
Algılanan akademik başarı		
Çok başarılı	4	9.5
Başarılı	12	28.6
Orta	25	59.5
Başarısız	1	2.4
Sosyal sorunlara ilgi düzeyi		
Çok ilgili	5	11.9
İlgili	17	40.5
Orta derecede ilgili	20	47.6
TCE eğitimi alma durumu		
Eğitim alan	17	40.5
Eğitim almayan	25	59.5
Toplam	42	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada sosyodemografik bilgi formu ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ) kullanılmıştır. Sosyodemografik bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, birlikte yaşadıkları kişi, en uzun ikamet edilen yer, aile yapısı, algılanan akademik başarı, sosyal sorunlara ilgi düzeyi ile daha önce toplumsal cinsiyet eğitimi alma bilgileri yer almaktadır.

TCAÖ; bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını değerlendirmek amacıyla Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 25 madde ve 5'li likert tipten oluşmakta olup, ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 125' dir. Puanların artması toplumsal cinsiyet algısının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. TCAÖ' nin cronbach alpha değeri 0.87'dir. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin bu araştırma kapsamındaki öntest cronbach alpha değeri .771 olup, sontest cronbach alpha değeri .873 olarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda ölçme aracı bu araştırma için güveniliridir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersinin ilk haftasında araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgi formu ile TCAÖ, son haftasında yalnızca TCAÖ uygulanmıştır. Araştırmaya katılım öncesi öğrencilere çalışmanın amacı aktarılmış, bilgilendirilmiş onam formu imzalatılmış ve bu çalışmaya katılıp katılmamalarının tamamen gönüllük esaslı olduğu ve ders notlarına herhangi bir etkide bulunmayacağı ifade edilmiştir.

Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve sosyal hizmet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın sorunlarına etkisi, kadın

sorunlarına tarihsel bakış, kadın sorunları alanında kullanılan sosyal hizmet kuram ve yaklaşımları (feminist yaklaşım, güçlendirme yaklaşımı, baskı karşıtı uygulama, ilişkisel kültürel terapi, çözüm odaklı yaklaşım vb.) eğitim, sağlık, şiddet, yoksulluk vb. konularda kadınların yaşadığı sorunlar temel başlıkları çerçevesinde işlenmiştir. Eğitimler düz anlatım, sunum, beyin fırtınası, grup çalışmaları, kısa film ve video izleme-tartışma şeklinde verilmiştir. Bir haftalık ders süresi yaklaşık 3 saat olup, 14 hafta boyunca düzenli olarak eğitimler yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Betimsel istatistikler frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma ile gösterilmiştir. Verilerin çarpıklık ve basıklık katsayıları -2, +2 aralığında olmadığından (Tabachnick ve Fidell, 2015) başka bir deyişle veriler normal dağılmadığından istatistiksel analizlerde parametrik olmayan testlerden iki grup arası karşılaştırmalarda Mann Whitney-U testi ile ikiden fazla grup karşılaştırılmalarında Kruskal Wallis-H testleri kullanılmıştır. Ölçekler arasındaki öntest-sontest puanları arasındaki farkın anlamlılığını analiz etmede ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Araştırmada herhangi bir tahmin ya da modelleme çalışması amaçlanmadığından regresyon analizlerine yer verilmemiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Ölçek Bilgileri Öntest-Sontest Sonuçları

ÖLÇEK	n	$\bar{X}$	SS	Min.	Mak.
Öntest	42	109	14.80	35	125
Sontest	42	109.38	10.55	81	125

Tablo 2’de de görüldüğü üzere katılımcıların TCAÖ öntest puan ortalaması 109 olup, öntestten alınan en düşük puan 35, en yüksek puan ise 125 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların TCAÖ sontest puan ortalaması 109,38 olup, sontestten alınan en düşük puan 81, en yüksek puan ise 125 olarak hesaplanmıştır. TCAÖ’den alınabilecek puan hesaplamalarına göre katılımcıların toplumsal cinsiyet algı düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ancak Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi sonrası öntest ve sontest puanları arasında farklılık olmadığı saptanmıştır. Bunda katılımcıların toplumsal cinsiyet algılarının halihazırda yüksek olmasının etkili olabileceği ve katılımcıların yarıya yakınının toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin eğitim almış olmasının etkili olabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark Anlamlılığı

Puan	Sıralar	N	S.O.	$\bar{X}$	z	p
TCAÖ-Öntest	Negatif Sıralar	20	19,88	397,50	-.168	.867
TCAÖ-Sontest	Pozitif Sıralar	20	21,13	422,50		
	Eşit	2				
	Toplam	42				

Tablo 3’te sunulduğu üzere öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını test etmek için yapılan Non-Para-

metrik Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonucunda, sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p < 0.05$). Yani, grup uygulamaları sonunda öğrencilerin toplumsal cinsiyet algı düzeyinde anlamlı düzeyde bir farklılık olmamıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyeti ile Daha Önce Toplumsal Cinsiyet Eğitimi Alma Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Puan	Değişken	N	SO	ST	U	p
Öntest	Kadın	35	24.99	874.50	28.500	.000*
	Erkek	7	4.07	28.50		
	Toplam	42				
Sontest	Kadın	35	21.40	749	119	.906
	Erkek	7	22	154		
	Toplam	42				
Öntest	TC eğitimi alan	17	20.03	340.50	187.50	.521
	TC eğitimi almayan	25	22.50	562.50		
	Toplam	42				
Sontest	TC eğitimi alan	17	23.91	406.50	171.50	.293
	TC eğitimi almayan	25	19.86	496.50		
	Toplam	42				

* $p < 0.05$

Tablo 4'te gösterildiği üzere, katılımcıların öntest puanları cinsiyete göre farklılaşmaktadır ($p < 0.05$). Öntest sonuçlarına göre kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı ortalaması ($\bar{X}=24.99$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=4.07$) daha yüksektir. Ancak erkek öğrencilerin sontest puan ortalaması ($\bar{X}=22$), öntest puan ortalamasına göre oldukça yüksektir. Katılımcıların toplumsal cinsiyet algı düzeyi daha önce toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumuna göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır ($p > 0.05$). Sontest sonucuna göre toplumsal cinsiyet eğitimi alanların toplumsal cinsiyet algı puan ortalaması ($\bar{X}=23.91$) öntest puan ortalamasına ($\bar{X}=20.03$) göre artış göstermiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Öntest-Sontest Puanlarının Algılanan Akademik Başarı, En Uzun İkamet Edilen Yer, Aile Yapısı, Sosyal Sorunlara İlgili Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

TCAÖ Puan	Gruplar	N	SO	χ^2	sd	p
	Algılanan Akademik Başarı Düzeyi					
	Çok başarılı	4	16.38			
	Başarılı	12	21.54			
Öntest	Orta	25	21.48	3.506	3	.320
	Başarısız	1	42			
	Toplam	42				
	Çok başarılı	4	25.38			

	Başarılı	12	23.29			
Sontest	Orta	25	20.44	1.578	3	.664
	Başarısız	1	11			
	Toplam	42				
	En uzun ikamet edilen yer					
	Büyükşehir	14	18.75			
	Şehir	14	19.57			
Öntest	İlçe	10	29	4.959	3	.175
	Köy	4	19.13			
	Toplam	42				
	Büyükşehir	14	18.29			
	Şehir	14	26.57	4.323	3	.229
Sontest	İlçe	10	21.30			
	Köy	4	15.50			
	Toplam	42				
	Aile Yapısı					
	Çekirdek Aile	35	22.07			
	Geniş Aile	6	16.67			
Öntest	Parçalanmış Aile	1	30.50	1.552	2	.460
	Toplam	42				
	Çekirdek Aile	35	22.54			
	Geniş Aile	6	14.42			
Sontest	Parçalanmış Aile	1	27.50	2.498	2	.287
	Toplam	42				
	Sosyal Sorunlara İlgili Düzeyi					
	Çok ilgili	5	21.80			
	İlgili	17	22.21			
Öntest	Orta derecede ilgili	20	20.83	.120	2	.942
	Toplam	42				
	Çok ilgili	5	25.40			
	İlgili	17	21.26			
Sontest	Orta derecede ilgili	20	20,73	.593	2	.744
	Toplam	42				

$p>0.05$

Tablo 5.'te görüleceği üzere katılımcıların TCAÖ puan ortalaması, öntest ve sontest ölçümlerinde algılanan akademik başarı (öntest: $\bar{X} = 3.506$ $sd=3$ $p>0.05$; sontest $\bar{X} = 1.578$ $sd=3$ $p>0.05$), en uzun ikamet edilen yer (öntest: $\bar{X} = 4.959$ $sd=3$ $p>0.05$; son test: $\bar{X} = 4.323$ $sd=3$ $p>0.05$), aile yapısı (öntest: $\bar{X} = 1.552$ $sd=2$ $p>0.05$; son test: $\bar{X} = 2.498$ $sd=2$ $p>0.05$) ve sosyal sorunlara ilgi düzeyi (öntest: $\bar{X} = .120$ $sd=2$ $p>0.05$; son test: $\bar{X} = .593$ $sd=2$ $p>0.05$) gruplarının ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Algılanan akademik başarısı çok başarılı ($\bar{X}=25.38$) ve başarılı ($\bar{X}=23.29$) olanların sontest toplumsal cinsiyet algısı puan ortalaması, öntest puan ortalamasına göre (çok başarılı $\bar{X}= 16.38$; başarılı

$\bar{X}=21.54$) artmıştır. Sosyal sorunlara ilgi düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı ölçeği puan ortalamaları öntest sontest karşılaştırmasına göre; çok ilgili olanların sontest puan ortalaması ($\bar{X}=25.40$) öntest puan ortalamasına ($\bar{X}=21.80$) göre artmıştır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algı düzeylerine ilişkin öntest ve sontest puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin genel olarak toplumsal cinsiyet algısının yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal hizmet öğrencileriyle gerçekleştirilen diğer çalışmalarda da katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı genel olarak yüksek bulunmuştur (Yanikkerem vd, 2020; Lotfi vd, 2022). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sosyal bir sorun olması, sosyal hizmet mesleğinin sosyal sorunlarla ilgilenen bir disiplin ve meslek niteliği taşımasının, sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu araştırma dersi kapsamında verilen Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersinin derse katılan sosyal öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde anlamlı bir değişikliğe neden olmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak öğrencilerin büyük kısmının daha önce toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi almış ve toplumsal cinsiyet algılarının yüksek olması olarak değerlendirilmektedir. Akçay ve Başer'in (2018) sosyal hizmet öğrencilerine verilen Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Hizmet dersinin toplumsal cinsiyet algısı üzerindeki etkisini değerlendirdikleri çalışmalarında, deney ve kontrol grupları ile öntest-son-test yöntemi kullanılmıştır. Değerlendirme sonucunda, bu dersi alan sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısında olumlu ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada farklı bir sonucun ortaya çıkmasında, öğrencilerin farklı sosyo-kültürel yapılarla sahip olmalarının toplumsal cinsiyet algıları üzerinde etkili olabileceği değerlendirilmiştir. Üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen ve role-play yöntemine dayalı farkındalık artırma eğitimlerinin toplumsal cinsiyet algısına etkisini değerlendiren öntest-sontest temelli benzer deneysel çalışmalarda da katılımcıların algı düzeyinde bir değişim olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Kılınç vd, 2021; Karakoç vd, 2022). Ancak üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen benzer çalışmalarda toplumsal cinsiyet eğitiminin öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (Uzun vd, 2017; Gönenç vd, 2018; Bakır vd, 2019; Özcan vd, 2020; Aydın ve Ergönül, 2022; Sezgin, 2023). Her ne kadar bu araştırmada ve benzerlerinde toplumsal cinsiyet eğitimi sonrası öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısında bir değişim gözlenmesede, daha çok araştırmanın sonuçlarına göre eğitim, bireylerin algı ve tutumlarında etkili bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmada daha önce toplumsal cinsiyet eğitimi alan katılımcıların TCAÖ puan ortalaması, öntest puan ortalamasına göre artış göstermiştir. Benzer araştırmalarda da daha önce toplumsal cinsiyet eğitimi alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algı düzeyinin almayanlara göre daha yüksek ve istatistiksel olarak da anlamlı olduğu bulunmuştur (Gönenç vd, 2018; Kılınç ve Türkoğlu, 2023). Bu kapsamda eğitimin algı ve tutumlara etkisi kapsamındaki öneminden bir kez daha bahsedilebilir.

Bu araştırmaya katılanların öntest ve sontest puanları cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Kadın öğrencilerin öntest ve sontest puan ortalamaları erkeklere göre daha yüksek olup, istatistiksel olarak da

anlamlıdır. Sosyal hizmet öğrencileriyle gerçekleştirilen başka araştırmalarda da kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur (Gencer vd, 2021; Korkmaz ve Özbesler, 2022; Lotfi vd, 2022). Toplumsal cinsiyet tutumunun ölçüldüğü başka bir araştırmada da kadın öğrencilerin tutum düzeyi erkek öğrencilere göre daha yüksek sonuçlanmıştır (Sumbas ve Erdemir, 2021). Benzer bir sonuca Ertuğrul Yaşar ve Zorluoğlu'nun (2021) çalışmasında da rastlanmıştır. Sosyoloji bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmada kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı erkeklere göre daha yüksek ve istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur (Üstgörül vd, 2020). Hemşirelik öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmada kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı erkeklere göre daha yüksek ve istatistiksel olarak da anlamlıdır (Kılınç ve Türkoğlu, 2023). Kadın tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının erkek öğrencilere göre yüksek olduğunu belirten çalışmalarda bulunmaktadır (Aydın ve Ergönül, 2022). Özpulat ve Özvarış'ın (2018) çalışmasında da kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı daha yüksektir. Cinsiyetler arasındaki bu farklılığın nedenlerinden biri olarak erkeklerin daha çok gelenekselci bakış açısını benimsemelerinin etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Yine yapılan pek çok çalışmaya göre erkeklerin gelenekselci rolleri belirleyen algı ve tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir (Hajnalka, 2014; Üstgörül vd, 2020; Özdemir vd, 2019; Yudulmaz, 2022). Kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı deneyimlerinin erkeklerden daha fazla olabileceği ve bu durumun kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu araştırmada erkek öğrencilerin TCAÖ son test puan ortalaması ön test puan ortalamasına göre daha yüksektir. Başka bir çalışmada toplumsal cinsiyet eşitliği eğitime katılan 23 kişinin ön test ve son test puan ortalamalarında artış olduğu, eğitim sonrasında ise erkeklerin puan artışının daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Uzun vd, 2017). 24 tıp fakültesi öğrencisine verilen toplumsal cinsiyet eğitimi sonucu ön test-son test puan ölçümünde erkek öğrencilerin puan ortalamalarının artış gösterdiği tespit edilmiştir (Özan vd, 2020). Burada toplumsal cinsiyet eğitiminin erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının değişmesinde etkili olduğundan bahsedilebilir.

Araştırmada en uzun ikamet edilen yere göre toplumsal cinsiyet algı düzeyi en yüksek, ilçede ikamet eden katılımcılarda olup, en düşük büyükşehirde ikamet edenlerdedir. Eğitim sonrası son test sonucuna göre ise en uzun ikamet yeri şehir olanların algı düzeyi, ön test puanına göre yükselmiştir. Başka bir çalışmada üniversite öğrencilerinden toplumsal cinsiyet algısı yüksek düzeyde olanlar il merkezinde ikamet edenler olup, en düşük toplumsal cinsiyet algı düzeyi ilçede ikamet edenlerdedir (Özpulat ve Özvarış, 2018). Başka bir çalışmada en uzun yaşadığı yer köy olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarının daha gelenekselci olduğu ve toplumsal cinsiyet ölçeğinden aldıkları puanın da düşük olduğu bulunmuştur (Yanikkerem vd, 2020). İlçe ve büyükşehirde yaşayanların TCAÖ ölçeğinden aldığı puan ortalaması köy/kasabada yaşayanlardan daha yüksektir (Gencer vd, 2021). Sonuç olarak toplumsal cinsiyet algı düzeyi ikamet edilen yere göre değişim göstermektedir. Yerleşim yerlerinin sosyo-kültürel yapısındaki farklılık, bireylerin toplumsal cinsiyet algı düzeyini şekillendirebilir.

Bu araştırmaya göre toplumsal cinsiyet algısı, aile yapısına göre farklılaşmaktadır. Çekirdek aileye sahip katılımcıların TCAÖ ön test ve son test puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Sosyal hiz-

met öğrencileriyle gerçekleştirilen diğer çalışmalarda da çekirdek aileye sahip öğrencilerin toplumsal cinsiyet algı puan ortalaması daha yüksek tespit edilmiştir (Gencer vd, 2021; Lotfi vd, 2022). Kul Uçtu ve Karahan (2016) ile Özpulat ve Özvarış'ın (2018) çalışmalarında da çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin geniş aile yapısına sahip öğrencilere göre toplumsal cinsiyet algı düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Geniş aileler genel olarak geleneksel özellikleri daha çok taşıırken, çekirdek ailelerin modern özellikler gösterdiği ifade edilmektedir. Ancak ebe ve hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısını tespit eden başka bir çalışmada farklı bir sonuç olarak geniş aile yapısına sahip olan öğrencilerin çekirdek aile yapısı olanlara göre toplumsal cinsiyet algısının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Gönenç vd, 2018). Bu çerçevede farklı aile yapılarının öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları üzerinde etkisi olabilmektedir (Özdemir vd, 2019).

Bu çalışmada akademik başarısını çok başarılı ve başarılı olarak değerlendiren öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması hem öntest hem de sontestte yüksektir. Nitekim Özdemir, Batga ve Uçar'ın (2019) çalışmalarında da genel not ortalaması yüksek olan öğrencilerin daha eşitlikçi bir cinsiyet rolü benimsedikleri görülmüştür.

Bu çalışmaya katılanlardan sosyal sorunlara ilgi düzeyini çok yüksek olarak belirten öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması, Kadın Sorunları ve Sosyal Hizmet dersi sonrasında artmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği önemli sosyal sorunlardan biridir. Dolayısıyla sosyal sorunlara ilgili öğrencilerin, bu derse de ilgili olabilecekleri ve toplumsal cinsiyet algılarının da bu doğrultuda artmış olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri Türkiye'de ki yalnızca bir üniversitenin sosyal hizmet bölümü öğrencileriyle yapılmış olmasıdır. Ayrıca araştırma, çalışmaya katılmak isteyen gönüllü 42 öğrenci ile sınırlanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi kadınları toplumsal yaşamda dezavantajlı konuma getiren ve kadınların ayrımcılık, şiddet vb. sorunlarla karşılaşmalarına neden olan önemli bir sosyal sorunun görünür kılınması ve sorunun çözümüne ilişkin yapılacakların belirlenmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın ve benzer araştırmalarında ortaya koyduğu üzere erkeklerin toplumsal cinsiyet algı düzeyi kadınlarınkinden daha düşüktür. Erkekler toplumsal cinsiyete ilişkin tutum ve algılarında daha gelenekselci bir yaklaşım sergilemektedirler. Bu, erkeklerin toplumsal cinsiyete ilişkin algılarının genel olarak eşitlikçi yönde değiştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte toplumsal cinsiyet eğitimlerinden sonra erkeklerin toplumsal cinsiyet algı düzeylerinde artış olduğu hem bu çalışmada hem de diğer çalışmalarda ortaya konulmaktadır. Eğitim, bilinçlendirme ve farkındalığın artırılması ile algı ve tutumların şekillenmesinde önemli bir değişken olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle özellikle erkeklere yönelik farkındalık ve bilinç artırıcı eğitimlerin nitelik ve nicelik olarak artırılması ve etki analizlerinin gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Toplumsal cinsiyet algısının sabit olmadığı ve değişebilirliği göz önünde bulundurulduğunda kadın erkek eşitliğine yönelik top-

lumsal farkındalığın toplumun her kesiminde bahsedilen özellikler kapsamında artırılması önemlidir. Bu çerçevede özellikle sosyal hizmet uzmanlarının daha geniş kitlelere toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin verilmesinde daha etkin rol alabileceği değerlendirilmektedir.

Aile yapısının da bireylerin toplumsal cinsiyet algısını şekillendirmede önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda daha çok gelenekselci ve geniş aile yapılarının bulunduğu yerleşimlerde eğitim çalışmalarının sıklığının artırılabilmesi değerlendirilmektedir. Bununla birlikte düzenlenen tüm eğitimlerin etki analizlerinin gerçekleştirilmesi sonuçların değerlendirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın sınırlı sayıda öğrenci ile yapılmış olmasının araştırmadan elde edilen bulguların genellebilirliğini etkileyebileceği düşünüldüğünden, gelecekte sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısına yönelik daha fazla araştırmanın yapılmasının önemli olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen nedenlerin daha derinlemesine anlaşılması için nitel gözleme dayalı araştırmaların yapılması diğer bir öneridir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Araştırmanın Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 21.02.2024 tarih ve 2024/53 karar numarası ile etik açıdan uygun olduğuna yönelik kararı bulunmaktadır.

ARAŞTIRMACININ KATKI ORANI

Çalışma tek yazarlıdır.

ÇATIŞMA BEYANI

Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Afrin, S. ve Saifullah, M. K. (2024). Gender-based division of household labor: A study of selected districts of Bangladesh. *International Journal of Social Economics*. 51(12), 1615-1628. <https://doi.org/10.1108/IJSE-03-2023-0195>
- Akçay, S. ve Başer, D. (2018). Toplumsal cinsiyet ve sosyal hizmet dersinin sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. F. Yamaner ve Eyuboğlu E. (Ed), İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Araştırma Örnekleri (1. Baskı s. 287-296) içinde.
- Altınova, H.H. ve Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Anand, M. (2008). Gender in social work education and practice in India. *Social Work Education*, 28(1), 96–105. <https://doi.org/10.1080/02615470802404226>
- Ay, G. ve Karacan, E. (2024). Toplumsal cinsiyet perspektifinden ergenlerin flört şiddetine yönelik görüş ve deneyimleri: Nitel bir araştırma. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 5 (1), 19-42. <https://doi.org/10.61861/spshcd.1486216>
- Aydın, S. ve Ergönül, E. (2022). Tıp öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı: Klinik öncesi ve klinik dönemin karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), 1708-1732.
- Bakır, N. Irmak Vural, P. ve Demir, C. (2019). Üniversite öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik tutumları ve toplumsal cinsiyet algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(5), 119-128. <https://doi.org/10.31461/ybpd.548926>
- Cingil, T. (2022). Üniversiteli kadın öğrencilerin feminist kimlik gelişimi, toplumsal cinsiyet algısı ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi.
- Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (2023). WEF Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Endeksi 2023, [https://ceidizler.ceid.org.tr/WEF-Kuresel-Toplumsal-Cinsiyet-Ucurumu-Endeksi-2023-d396#:~:text=D%C3%BCnya%20Ekonomik%20Forumu%20\(WEF\)%20taraf%C4%B1ndan,146%20%C3%BCIke%20aras%C4%B1nda%20129.%20s%C4%B1rada!](https://ceidizler.ceid.org.tr/WEF-Kuresel-Toplumsal-Cinsiyet-Ucurumu-Endeksi-2023-d396#:~:text=D%C3%BCnya%20Ekonomik%20Forumu%20(WEF)%20taraf%C4%B1ndan,146%20%C3%BCIke%20aras%C4%B1nda%20129.%20s%C4%B1rada!)
- Çıtak Bilgin, N. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile aile planlaması tutumları arasındaki ilişki. *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 3(5), 109-125 <http://dx.doi.org/10.29228/sbe.39910>
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research* (4th ed.). Pearson Education.
- Demir, A. (2020). Toplumsal cinsiyet algısı ve kariyer kararsızlığı: Sinop örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 1-17.
- Demirel, H. ve Pekasıl, A.N. (2024). Toplumsal cinsiyet algısı ve cinsiyetçi kelime kullanma sıklığının sosyodemografik değişkenler ve yaşam tarzları açısından incelenmesi: Ankara örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (36), 345- 360. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1437243>
- Demirkoparan, B. ve Beydağ, K.D. (2023). Hemşirelerin toplumsal cinsiyet algısı ile lezbiyen ve geyle-re yönelik tutumlarının ilişkisi. *Sağlık ve Toplum*, 33(1), 102-114

- Ertuğrul Yaşar, Z. ve Zorluoğlu, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 01-17.
- Gençtürk, Z. (2023). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının kadınların çalışmasına yönelik tutumları üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 7(2), 256-278. <https://doi.org/10.31200/makuubd.1348889>
- Gilchrist, E. ve Zhang, K.C. (2024). Gender stereotypes in the UK primary schools: Student and teacher perceptions. *International Journal of Educational Reform*. 33(3), 270–294. <https://doi.org/10.1177/10567879221114889>
- Gencer, N., Tekgöz Obuz A. ve Babahanoğlu, R. (2021). Üniversite öğrencilerinde spiritüel iyi oluş ve toplumsal cinsiyet algısı. *Hitit İlahiyat Dergisi*, 20(2), 718-749.
- Gönenç, İ. M., Topuz, Ş., Sezer, N. Y., Yılmaz, S., ve Duman, N. B. (2018). Toplumsal cinsiyet dersinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 22–29.
- Gökmen, S. (2024). Öğretmenlerin dijital yeterlilikleri ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayımlanmış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi*. Aksaray Üniversitesi.
- Gözüm, P. (2024). Türkiye’de kadın istihdamı: sorunlar ve fırsatlar. *Bitlis Eren Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 109 – 125.
- Hajnalka, F. (2014). Gender role attitudes among higher education students in a borderland Central-Eastern European region called ‘Partium’, *CEPS Journal*, 4(2), 49-70.
- Hicks, S. (2015). Social work and gender: An argument for practical accounts. *Qualitative Social Work*, 14(4), 471-487. <https://doi.org/10.1177/1473325014558665>
- Hovardaoğlu, S. (2007). Psikolojik ölçmenin temelleri. Davranış bilimleri için araştırma teknikleri (2. Baskı, s. 87- 125) içinde. Hatipoğlu Yayınevi.
- Howe, K.G. (1985). The psychological impact of a women’s studies course. *Women’s Studies Quarterly*, 13, 23–24.
- Kaplan, G. ve Öztürk, S. (2022). Gençlerde dijital flört şiddetinin toplumsal cinsiyet algısı ve internet bağımlılığı ile ilişkisi. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 6(1), 67-91
- Karakoç, H., Duran, B. ve Döner, Ş.İ., (2022). Üniversite öğrencilerine verilen toplumsal cinsiyet ve şiddet farkındalığı eğitiminin toplumsal cinsiyet algı ve tutumuna etkisi. *Güncel Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 114-121.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (24. baskı). Ankara: Nobel Yayınevi
- Kaya, Ş., Kaya, O. ve Soydan, M. E. (2022). Üniversite öğrencileri örnekleminde toplumsal cinsiyet algısı ile adil dünya inancı arasındaki ilişkiler. *Humanistic Perspective*, 4(2), 391-407. <https://doi.org/10.47793/hp.1048298>
- Kılınç, G., Nacar, G. ve Taşhan Timur, S. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları üzerine rol oynama senaryolarının etkisi. *Medical Sciences*, 16(2), 58-67 <https://doi.org/10.12739/NWSA.2021.16.2.1B0108>.
- Kılınç, N.Ö. ve Türkoğlu, N. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi. *Advances in Women’s Studies*, 5(1), <https://doi.org/10.15152/atakad.2023.22020>

- Kiboro, C.N. Gakuru, O.N., Misaro, J. ve Wokabi Mwangi, S. (2014). Role of social work in minimizing sexual and gender inequalities. *Research on Humanities and Social Sciences*, 4(14), 84-88.
- Korkmaz, K. ve Özbesler, C. (2022). Sosyal hizmet öğrencilerinin farklılıklara saygı düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(3), 867- 887. <https://doi.org/10.33417/tsh.994401>
- Kul Uçtu, A. ve Karahan, N. 2016. Toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2882-2905.
- Lotfi, S., Özkan, A. O., Babacan, M. ve Akduman, Ö. (2022). Sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının ve flört şiddeti tutumlarının çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(2), 463-482. <https://doi.org/10.33417/tsh.983536>
- Mathiyazhagan, S. (2022). Field practice, emerging technologies, and human rights: The emergence of tech social workers. *Journal of Human Rights and Social Work*, 7, 441–448 <https://doi.org/10.1007/s41134-021-00190-0>
- Özan, S., Miman, Ö., Güvercin, C.H. ve Demiroğlu Uyaniker, Z. (2020). Yapılandırılmış bir eğitim modülünün, tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet ve flört şiddetine yönelik algı ve tutumlarına etkisi. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 19(58), 24-41 <https://doi.org/10.25282/ted.619272>
- Özaydınlık, K.Ö. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33), 93-112 <https://doi.org/10.21560/spcd.03093>
- Özdemir, L., Batga, B. ve Uçar, B. (2019). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik niteliklerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(24), 212-228. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.500392>
- Özpulat, F. ve Özvarış, Ş.B. (2019). Akşehir sağlık yüksekokulu öğrencilerinin özyeterlilik düzeyleri ve toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28(2), 98-107 <https://doi.org/10.17942/sted.431011>
- Roberts, M., Turner, W., Howard, L.E., Gilles, E.E. ve Statham, A. (2019). Gender and social justice: An examination of attitudes and behaviors among undergraduate liberal arts students. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 34(4) 552-567. <https://doi.org/10.1177/0886109919866151>
- Sarı, R.İ. (2022). Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet eşitliği algısı ve teknoloji kullanım seviyeleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya
- Scourfield, J.B. (2002) Reflections on gender, knowledge and values in social work. *British Journal of Social Work*, 32(1), 1–15.
- Set, B. D. ve Epli, H. (2023). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin algıladıkları ebeveyn kabul-red düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(4), 281-287.
- Sezgin, F.H. (2023). Evaluation of gender perceptions of university students. In: Socio-Economic Implications of Global Educational Inequalities Ed. Gamze Sart, Pınar Tokal, Nursel Aydınтуğ Myrvang. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-0693-2.ch013>, IGI Global
- Stake, J. E., ve Rose, S. (1994). The Long-term impact of women’s studies on students’ personal lives and political activism. *Psychology of Women Quarterly*, 18(3), 403-412. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1994.tb00463.x>

- Sumbas, E. ve Erdemir, N. (2019). toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile duygu düzenleme arasındaki ilişki. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 117-125.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2015). Using multivariate statistics. (6th edition). Allyn & Bacon/Pearson Education. 6. Basımdan Çeviri: Mustafa Baloğlu, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara
- Tuna Uysal, M., Tan Eren, G. ve Şimşek, E. (2019). Toplumsalın doğallaştırılması: Erken evliliklerde toplumsal cinsiyet algısı. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47, 196 – 220.
- Uzun, Z., Erdem, E., Erdem S., Güç, K. ve Şafak Uzun, A.M. (2017). Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma. *International Journal of Human Sciences*, 14(1), 678-693. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i1.4354>
- Üstgörül, S. Önür, H. ve Tekin Önür, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile cinsel tutumlarının incelenmesi. *Al-Farabi International Journal on Social Sciences*, 5(3), 77-87.
- World Economic Forum, (2024). Global Gender Gap Report 2024. https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2024.pdf
- World Health Organization (2024). Gender and health, https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1
- Yanikkerem, E., Topsakal, Ö. ve Boz, A. (2020). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 164-171. <https://dx.doi.org/10.33631/duzcesbed.534403>
- Yudulmaz, S. (2022). Geç ergenlikte saldırganlığın yordayıcıları: cinsiyet bağlamında akademik başarı, geleneksel ve eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısı ile ilişkisi: Türkiye örneği. *Sosyoloji Dergisi*, 44, 221-248.